

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 20.2.2014 г.
COM(2014) 86 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

**Европейска стратегия за по-голям растеж и повече работни места в сектора на
крайбрежния и морския туризъм**

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ

ЕВРОПЕЙСКА СТРАТЕГИЯ ЗА ПО-ГОЛЯМ РАСТЕЖ И ПОВЕЧЕ РАБОТНИ МЕСТА В СЕКТОРА НА КРАЙБРЕЖНИЯ И МОРСКИЯ ТУРИЗЪМ

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Броят на туристите, посетили Европа през 2012 г., е 534 млн., което представлява увеличение със 17 млн. спрямо 2011 г. и 52 % от броя на трансграничните туристически посещения в световен мащаб. Приходите, генерирани от входящия туризъм, достигнаха 356 млрд. евро, което представлява 43 % от общите приходи от туризма в света.¹ През 2013 г. броят на нощувките в туристически обекти за настаняване в ЕС-28 достигна рекордната стойност 2,6 млрд. нощувки, което представлява увеличение с 1,6 % спрямо 2012 г.² Туризмът безспорно е важна икономическа дейност, особено в редица морски и крайбрежни региони. Променящата се световна икономика обаче се отразява върху сектора и води до значителни промени в пазарите, от които произхождат туристите, както и в тяхното поведение.

В съобщението си от 2010 г.³ Комисията представи стратегия за устойчив крайбрежен и морски туризъм⁴. Европейският парламент, Съветът, Комитетът на регионите и Европейският икономически и социален комитет приветстваха предложението и подчертаха необходимостта от съвместни действия. Проведената през 2012 г. обществена консултация осигури солидна основа за специална инициатива на ЕС⁵.

Освен това в съобщението от 2012 г.⁶ „Син растеж: възможности за устойчив растеж в морските дейности и корабоплаването“ крайбрежният и морският туризъм се посочват като една от петте приоритетни области за осигуряване на устойчив растеж и работни места в синята икономика. В доклада на Европейския парламент от 2013 г., озаглавен „Син растеж“⁷, тази европейска рамка се приветства и се препоръчват редица мерки за засилване на сектора и подкрепа за развитието на устойчив туризъм в крайбрежните дестинации.

Секторът на туризма се разраства; предизвикателството се заключава в това да се използва потенциалът му по начин, който да създава устойчиви икономически ползи. В настоящото съобщение се предлагат съвместни отговори на множеството предизвикателства с цел да се оползотворят силните страни на Европа и да им се даде

¹ Годишен доклад на Световната организация по туризъм към ООН за 2012 г.
http://dxtq4w60xqpw.cloudfront.net/sites/all/files/pdf/annual_report_2012.pdf

² База данни на Евростат (2013)

³ COM (2010) 352 окончателен.

⁴ Включително морски и плажен туризъм, круизи и ветроходство/корабоплаване и свързани дейности на сушата.

⁵ http://ec.europa.eu/dgs/maritimeaffairs_fisheries/consultations/tourism/index_en.htm

⁶ COM (2012)494.

⁷ A7-0209/2013- 2012/2297 (INI).

възможност да допринесат в значителна степен за постигането на целите на стратегията „Европа 2020“ за устойчив, интелигентен и приобщаващ растеж.

2. СЕКТОР С ПОТЕНЦИАЛ ЗА РАСТЕЖ И СЪЗДАВАНЕ НА РАБОТНИ МЕСТА

Европа е морски континент с брегова линия, която се простира от Арктика до Средиземно море и от Атлантическия океан до Черно море. Морските басейни и крайбрежните региони на Европа са уникален източник на природно и културно богатство. Крайбрежният и морският туризъм е най-значимата морска дейност в Европа и е тясно свързан с други сектори на икономиката. Секторът осигурява заетост на почти 3,2 млн. души, като генерира общо 183 млрд. евро брутна добавена стойност⁸ и представлява около една трета от морската икономика. Четири и повече от всеки девет нощувки в обекти за настаняване в ЕС се падат на крайбрежните зони⁹. През 2012 г. само круизният туризъм е генерирал пряк оборот от 15,5 млрд. евро и е осигурил заетост на 330 000 души. През европейските пристанища са преминали 29,3 млн. пътници, което е със 75 % повече спрямо 2006 г.¹⁰ Половината от работните места в крайбрежния туризъм и половината добавена стойност се падат на Средиземноморския регион, но регионите по крайбрежието на Атлантическия океан, Балтийско и Черно море също имат значителен дял.

Тъй като съсредоточават в себе си повече от една трета от целия туристически бизнес в Европа, крайбрежните зони са от голямо значение за осигуряването на растеж и работни места, по-специално за младите хора, тъй като 45 % от работещите в туризма са на възраст между 16 и 35 години.¹¹ Голяма част от малките и средните предприятия (МСП), които съставляват сектора, обаче са изправени пред най-различни предизвикателства и сами не са в състояние да използват адекватно този потенциал. Поради това от съществено значение е да се работи за преодоляването на трансграничните предизвикателства на равнище ЕС и да се насърчи сътрудничеството и обменът на добри практики, включително чрез стимулиране на стратегически трансрегионални и транснационални партньорства. Необходима е обща европейска рамка, която да добави стойност към действията на всички равнища и да спомогне за преодоляване на трудностите.

⁸ Проучване в подкрепа на политически мерки за морския и крайбрежния туризъм на равнище ЕС (по-нататък наричано „проучването за МКТ“), ECORYS, 2013 г.

http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/documentation/studies/documents/study-maritime-and-coastal-tourism_en.pdf

⁹ Крайбрежните зони включват общините, които граничат с морето или общините, половината от чиято територия се намира в границите на 10 километра от бреговата линия.

База данни на ЕВРОСТАТ (2012) – Нощувки в обекти за туристическо настаняване по крайбрежни зони и различни от тях зони - http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=tour_occ_ninate.

¹⁰ Cruise Lines International Association “The Cruise Industry”, 2013 edition (Международна асоциация на круизните линии, „Круизната индустрия“, издание 2013 г.)

http://www.senato.it/application/xmanager/projects/leg17/attachments/documento_evento_procedura_commissione/files/000/000/632/Documentazione_Clia_Europe.pdf

¹¹ База данни на ЕВРОСТАТ (2012) – Заети лица по възрастови групи (NACE Rev. 2)- http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database#

3. ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И НОВА РАМКА ЗА КРАЙБРЕЖНИЯ И МОРСКИЯ ТУРИЗЪМ В ЕВРОПА

В настоящата глава са разгледани предизвикателствата, които трябва да бъдат преодолени, и се предлага стратегия за повишаване на устойчивостта и конкурентоспособността на сектора, която да бъде изпълнявана от Комисията, държавите членки, регионалните и местните органи, частните оператори и останалите заинтересовани страни.

3.1. Стимулиране на ефективността и конкурентоспособността

Повишаване на знанията

Икономическите оценки на сектора се възпрепятстват от липсата на данни както на местно равнище, така и на равнище морски басейн и на равнище ЕС, и от и слабата им съпоставимост. Въпреки постигнатия през последните години известен напредък¹² трябва да се установят и преодолеят проблемите с липсата на данни с цел да се усъвършенства планирането и управлението на дестинациите. За подобряване на съгласуваността и съпоставимостта на статистическите данни за крайбрежния и морския туризъм в Европа и извън нея са необходими специални показатели.

Преодоляване на нестабилността на търсенето

Търсенето на туристически услуги¹³ варира значително в зависимост от променящата се икономическа, финансова и политическа ситуация. От средата на първото десетилетие на века насам средните разходи за една нощувка намаляват, като между 2011 г. и 2020 г. се очаква по-нататъшно намаление с 9 % на годишните разходи. Тази тенденция засяга особено крайбрежните икономики, тъй като те са съставени основно от малки и средни предприятия и микропредприятия¹⁴. Освен това в допълнение към нестабилното търсене се наблюдава намаляване на транспортните разходи, което води до засилване на конкуренцията между европейските крайбрежни дестинации и нискотарифните дестинации в останалата част от света. Вътрешните дестинации губят сравнителното си предимство и често срещат трудности в привличането както на традиционното, така и на новото търсене на туристически услуги, което възниква в световен мащаб. Сезонността поставя още едно предизвикателство: по-голямата част от потенциалните социално-икономически ползи са съсредоточени през летните месеци, като много местни предприятия не работят през останалата част от годината. Поради това трябва да се предложат конкретни стратегии, които да се основават на иновативни и атрактивни политики и продукти, с цел да се обхване потенциалът на туристите, които могат да пътуват през неактивния туристически сезон.

Секторът може да се приспособи към демографските промени и да развие своето предлагане с цел да привлече клиенти сред възрастните хора, чийто брой постоянно нараства¹⁵. Посетителите от страни извън Европа, чиито туристически посещения са

¹² Регламент (ЕС) № 692/2011 на Европейския парламент и на Съвета относно Европейска статистика на туризма.

¹³ Измерено като брой на местните и чуждестранните туристи.

¹⁴ Проучване за МКТ.

¹⁵ 128 млн. от жителите на ЕС са на възраст между 55 и 80 г.

База данни на ЕВРОСТАТ (2012) – Население на 1 януари по групи от петгодишни възрастови интервали и пол -

през неактивния сезон, също представляват значителен потенциал и Комисията неотдавна преразгледа Визовия кодекс, като предложи да се опростят процедурите за пътници от страни извън Европа¹⁶. Освен това проблемите в областта на крайбрежния и морския туризъм трябва да бъдат разгледани и в текущите инициативи „Възрастни хора“ и „Достъпност“¹⁷ и в „Най-добри европейски дестинации“¹⁸. Също така могат да се разработят комуникационни и рекламни инициативи, насочени към определени страни извън Европа.

Преодоляване на разпокъсаността на сектора

Поради продължаващата икономическа криза повечето малки и средни предприятия в туризма имат ограничен достъп до кредити за инвестиции и иновации или изобщо нямат такъв достъп¹⁹. Освен това крайбрежните региони често срещат трудности при създаването и цялостното оползотворяване на икономическите облаги, генерирани от круизния туризъм, въпреки че натискът за инвестиции в пристанищна инфраструктура и опазване на околната среда се увеличава.

Това отчасти се дължи на факта, че предприятията в морските басейни на ЕС не използват в достатъчна степен възможностите за синергия, което води до разпокъсаност и ограничена икономическа печалба. Обменът на добри практики между държавите членки, регионите и заинтересованите страни е от съществено значение. Следва да се насърчава сътрудничеството между научноизследователските институти, музеите, туристическите предприятия и останалите заинтересовани страни с цел разработване на иновативни и устойчиви продукти, които да отговарят на очакванията на посетителите.

Комисията ще:

1. положи усилия за преодоляване на липсата на данни за туризма, по-специално за крайбрежния и морския туризъм;
2. постави акцент върху крайбрежната и морската насоченост на туристическите инициативи на ЕС, когато това е целесъобразно, включително чрез рекламни и комуникационни кампании;
3. насърчи общоевропейски диалог между операторите на круизни пътувания, пристанищата и заинтересованите страни в областта на крайбрежния туризъм;
4. подкрепи развитието на транснационални и междурегионални партньорства, мрежи²⁰, кълстери и стратегии за интелигентно специализиране.

¹⁶ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database#
COM(2012) 629.

¹⁷ Тези инициативи насърчават партньорствата между публичния и частния сектор, като дават възможност на някои основни групи като младите или възрастните хора, лицата с намалена подвижност и семействата с ниски доходи да пътуват, особено през неактивния туристически сезон.

¹⁸ http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/tourism/eden/index_en.htm

¹⁹ Проучване за МКТ.

²⁰ Напр. мрежата „Enterprise Europe“.

През есента на 2013 г. започна проучване на перспективите за създаване на кълстери в Средиземноморския регион.

Комисията приканва държавите членки, регионите и туристическия сектор като цяло да:

- се ангажират и активно да участват в създаването на мрежи, клъстери и стратегии за интелигентно специализиране;
- разработят по-целенасочени пакети за конкретни пазари, например за възрастни хора или хора с увреждания.

3.2. Насърчаване на уменията и иновациите

Инвестициите в хората са условие за устойчив и конкурентоспособен растеж, но секторът на туризма не привлича достатъчно квалифициран персонал. Това се дължи основно на сезонността на работните места и липсата на възможности за напредък в кариерата. Образованието и обучението следва да се използват, за да се постигне съответствие между предлагането на умения и търсенето на пазара на труда. Комисията поде редица инициативи в подкрепа на тази цел: в портала EURES ще има раздел „сини работни места“, в който ще се предоставя информация на търсещите работа лица и на работодателите²¹; за пролетта на 2014 г. е планирана карта на потребностите от умения и обучения, която ще даде възможност за разработване на общи рамки за сектора, които да имат връзка с Европейската квалификационна рамка и Европейската система за трансфер на кредити в професионалното образование и обучение²².

По-добре насочените политики за обучение чрез интегриране на потребностите на сектора в програмите на ЕС имат за цел да се осигури добре квалифициран, ориентиран към услугите, многоезичен човешки капитал. Новата програма „Еразъм+“ ще подкрепя транснационални стратегически партньорства сред образователните, обучителните и младежките институции и организации. Нови специфични за сектора учебни програми и иновативни форми ще бъдат от полза за сектора, който се приканва да се ангажира и да си сътрудничи с висшите учебни заведения посредством „съюзите на знанието“.

В областта на любителското корабоплаване държавите членки изискват различни компетенции за капитаните на яхти, което ограничава трансграничното развитие и засяга пазара на работни места за специалисти в областта на морското дело. Освен това задълженията за квалификации и за оборудване за безопасност се различават значително в отделните държави членки, като по този начин се ограничават мобилността и достъпът до пазара. Чрез максимално използване на информационните технологии може да се повиши конкурентоспособността на малките предприятия в крайбрежния и морския туризъм. Съществуващите инструменти като ИКТ и порталът за туристически бизнес²³ могат да повишат популярността, да насърчат иновациите и да подкрепят препозиционирането на предприятията.

²¹ <https://ec.europa.eu/eures/>

²² http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/ecvet_en.htm

²³ http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/tourism/ict/index_en.htm

Комисията ще:

5. прецени необходимостта от действия на ЕС във връзка с изискванията за квалификация на професионалните капитани на яхти и в областта на любителското корабоплаване²⁴;
6. прецени необходимостта от действия на ЕС във връзка с разпоредбите за оборудването за безопасност в морския туризъм;
7. стимулира иновативни схеми за управление чрез ИКТ²⁵ и портала за туристически бизнес.

Комисията приканва държавите членки и регионалните и местните органи да:

- насърчават достъпа до интернет и да популяризират електронните маркетингови инструменти;
- насърчават преводческите услуги във връзка с карти, дипломи и логистична информация;

Комисията приканва отрасъла да:

- участва активно в дейности за утвърждаване на умения и за обучение;
- инвестира в инициативи за контрол на качеството на продуктите и в персонала в туризма;
- създава и насърчава отворени онлайн курсове с цел усъвършенстване и пренасочване на уменията в сектора на крайбрежния и морския туризъм.

3.3. Повишаване на устойчивостта

Справяне с натиска върху околната среда

Туризмът зависи от доброто състояние на околната среда и устойчивото използване на природния капитал, но често дейностите са съсредоточени във вече гъстонаселени области, като в най-натоварените периоди това води до рязко увеличаване на търсенето на вода, до повече отпадъци и емисии от въздушния, автомобилния и морския транспорт, до повече рискове от запечатване на почвата и намаляване на биоразнообразието (в резултат на изграждането на инфраструктура), еутрофикация и други видове натиск. Слабо населените и ненаселените райони също могат да бъдат засегнати. Освен това въздействието на изменението на климата засилва натиска върху тези области и може да промени географското и сезонното разпределение на туристическите потоци.

²⁴ Обучението на морските лица за пътнически кораби съгласно Международната конвенция за вахтената служба и нормите за подготовка и освидетелстване на моряците не се прилага за шкиперите на кораби за спорт и развлечение.

²⁵ Конкретните ИКТ инструменти включват например Европейския център за мониторинг на туризма (http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/tourism/vto/index_en.htm); платформата Tourism Link (<http://www.tourism-link.eu/tourism-link/>); платформата eCalypso (<http://www.ecalypso.eu/steep/public/index.jsf>).

Мрежата на ЕС „Натура 2000“ защитава уязвимите крайбрежни и морски местообитания, които при добро управление могат да осигурят значителни възможности за отдих и развлечения и да допринесат за създаването на устойчив растеж и работни места. Законодателството на ЕС като Рамковата директива за водите и Рамковите директиви за морската стратегия изискват от държавите членки да осигурят добро състояние на крайбрежните и морските води, което е предпоставка за успешното развитие на туризма. Интегрираното крайбрежно управление и морското пространствено планиране спомагат за изграждането на устойчива екологосъобразна инфраструктура²⁶ чрез интелигентно планиране и сътрудничество между държавната администрация, публичните и частните партньори²⁷. Добър пример е крайбрежният път в Уелс, който е с дължина 1400 км и се простира по крайбрежието на Уелс, което през 2102 г. са посетили 2,82 млн. туристи и което генерира 32 млн. британски лири годишно²⁸. Екотуризмът²⁹ е добра възможност за разработване на широк кръг продукти — от предлагането на местни продукти до екологосъобразни бизнес модели и практики, които привличат туристи с високо екологично съзнание.

Секторът е добре позициониран, за да измерва и наблюдава сам резултатите си по отношение на устойчивостта чрез инициативи като екомаркировката на ЕС или системата за сертифициране Travelife³⁰. Системите за управление на околната среда са известни с това, че намаляват потоците от отпадъци, повишават оперативната ефективност и водят до икономии на средства³¹. Конкретни показатели за туристическия сектор вече съществуват в рамките на европейската Схема на Общността за управление по околна среда и одит (EMAS)³², като други показатели биха могли да бъдат разработени по пилотната европейска система за показатели в туризма³³.

В две наскоро публикувани законодателни предложения на Комисията³⁴ се разглежда въпросът за емисиите от плавателните съдове за отдих. Освен това, когато са в пристанище, плавателните съдове, които използват брегово електрозахранване, могат значително да намалят потреблението си на гориво, шума и емисиите във въздуха. Към момента обаче само малък брой пристанища са инвестирани в тази технология. Проучването и насърчаването на осигуряването на електроенергия в пристанищата и включването им към интелигентни енергоразпределителни мрежи следва да продължи.

26 Екологосъобразната инфраструктура се отнася за териториалните структури на естествени/полуестествени райони
<http://ec.europa.eu/environment/nature/ecosystems/>

27 COM(2013)133 final <http://www.ecotourism.org/book/ecotourism-definition>

28 <http://www.bbc.co.uk/news/uk-wales-25096911>

29 <http://www.ecotourism.org/book/ecotourism-definition>

30 http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/index_en.htm

<http://www.travelife.org/Hotels/home.asp?p=1>

31 Проучване относно хотелите в Испания ([Cornell Hospitality Quarterly, August 2012](#)) показва, че хотелите, които използват системи за управление на околната среда, са по-рентабилни.

32 http://ec.europa.eu/environment/emas/about/index_en.htm

33 http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/tourism/sustainable-tourism/indicators/index_en.htm. Това е инструмент за измерване и наблюдение на устойчивата ефективност на туристическите дестинации.

34 COM(2011) 456 final и COM(2013) 18 final

Комисията ще:

8. насърчава екотуризма, като използва показателите на европейската Схема на Общността за управление по околна среда и одит и екомаркировката на ЕС и ще поощрява свързването с други действия, насочени към постигането на устойчивост;
9. изпълнява препоръката и протокола към Конвенцията от Барселона за интегрирано крайбрежно управление, морско пространствено планиране и екологосъобразна инфраструктура с цел да се гарантира устойчиво развитие на крайбрежните зони на ЕС;
10. насърчава стратегии за предотвратяването и управлението на отпадъци и на отпадъците в морските води с цел оказване на подкрепа за устойчив крайбрежен и морски туризъм.

Комисията приканва държавите членки, регионите, отрасъла и останалите заинтересовани страни да:

- изпълнят препоръката и протокола за интегрирано крайбрежно управление;
- разработят насоки за свеждане до минимум на въздействието върху биоразнообразието и за увеличаване на ползите от отдиха и туризма в защитените зони;
- развият приспособяването към изменението на климата в крайбрежните зони;
- подобрят ефективността на ресурсите, предотвратяването и управлението на отпадъците и замърсяването в туристическите зони и от операторите;
- насърчават използването на Схемата на Общността за управление по околна среда и одит и да прилагат най-добрите практики в управлението на околната среда, както и на подходи, свързани с екологосъобразната инфраструктура;
- насърчават използването на брегово електрозахранване и осигуряването на пристанищни съоръжения;
- насърчават мерките за водна ефективност, включени в Плана за водните ресурси³⁵.

Комисията приканва отрасъла и останалите заинтересовани страни да:

- развиват и насърчават екотуризма и останалите устойчиви туристически продукти;
- прилагат мерките за водна ефективност, включени в Плана за водните ресурси;
- участват активно в проекти за намаляване на отпадъците, емисиите, отпадъците в морските води при използването на природните и водните ресурси и за оползотворяване/рециклиране на отпадъци.

Насърчаване на иновативно, устойчиво и висококачествено предлагане

Променящото се търсене изисква привлекателни и устойчиви продукти, които осигуряват уникални и съобразени с интересите на отделния турист преживявания. Потенциално интересни места и обекти обаче често не се представят и рекламират по привлекателен начин или не се свързват добре с други предложения за крайбрежен

³⁵

Целта на Плана за водните ресурси е политиката в областта на водите да бъде интегрирана в останалите политики.
<http://ec.europa.eu/environment/water/blueprint/>

туризъм. Секторът следва да разработи нови продукти, които повишават привлекателността и достъпността на подводната археология по крайбрежието и в морето, морското наследство, подводния туризъм, дегустациите на вина и храни и т.н. Добър пример в това отношение е проектът „Odyssea“³⁶, който валоризира икономическия потенциал на крайбрежния туризъм, морските културни маршрути и иновационните дейности, свързани с ветроходството, посредством мрежа за иновативни крайбрежни съоръжения и древни морски маршрути.

Нарастващият интерес към водните спортове, като любителски риболов, корабоплаване, уиндсърфинг и водолазно гмуркане, създава потенциал и може да помогне за решаване на проблемите, свързани със сезонността на туризма, тъй като тези дейности не зависят от най-натоварените сезони. Предвид засилващата се тенденция в корабоплаването с цел отдих е необходимо яхтените пристанища да бъдат безопасни и достъпни, но все още съществуват проблеми поради липсата на места за котвена стоянка или подходящи услуги за хора с намалена подвижност. Инициативи като „мрежата за туризъм, свързан с корабоплаването и водните развлекателни дейности“³⁷ или проектът „Sail West“³⁸, които целят създаването на център за върхови постижения в областта на корабоплаването с цел отдих чрез свързване на морски страни, като Ирландия, Северна Ирландия и западната част на Шотландия, могат да стимулират по-нататъшната работа в мрежа в областта на корабоплаването и водните развлекателни дейности.

Качеството на обслужване е съществен източник на конкурентно предимство. Поради това е важно да се гарантира, че туристите могат да разчитат на висококачествени услуги в целия ЕС и че това качество се оценява по съгласуван начин. Неотдавна публикуваното предложение на Съвета относно принципите за качество на европейския туризъм е насочено към повишаване на сигурността и доверието на потребителите в туристическите услуги³⁹.

Островен характер и отдалеченост – откриване на възможности в географските ограничения

Островите и другите отдалечени дестинации имат още един недостатък по отношение на достъпността и зависят в голяма степен от услугите в областта на корабоплаването. Това поражда проблеми, свързани с транспортни разходи, сезонност и свързаност с континента и/или близките дестинации, което се отразява върху привлекателността за посетителите и работещите в сферата на туризма. Често проблемите не се познават достатъчно, за да се изготвят подходящи решения. Въпреки това тези дестинации трябва да се развиват, тъй като предлагат възможности за заетост в области, в които в много случаи рядко се развива друга икономическа дейност.

³⁶ www.odyssea.eu

³⁷ www.nautical-tourism.eu

³⁸ <http://malinwaters.com/about> ; финансиран по INTERREG IV A, предоставя финансова подкрепа на редица проекти за развитие на пристанищата.

³⁹ COM (2014) ...final

Комисията ще:

11. насърчи диверсификацията и интеграцията на привлекателни обекти, разположени по крайбрежието и във вътрешността, включително посредством транснационални тематични маршрути, като културни, религиозни или древни търговски маршрути⁴⁰;
12. възложи проучване за това как да се подобри свързаността на островите и да се изготвят иновативни туристически стратегии за (отдалечени) острови;
13. възложи проучване за идентифициране на иновативни практики за развитие на яхтени пристанища.

Комисията приканва държавите членки, регионалните и местните органи и отрасъла да:

- развиват туризъм, основан на културното наследство, подводни археологически паркове (въз основа на работата, извършена от ЮНЕСКО), както и природен и здравен туризъм;
- използват национални и регионални стратегии, за да осигурят съгласуваност на туристическото предлагане и по-добра достъпност на островите и отдалечените населени места;
- разработват иновационни практики за възстановяване и повторно използване на съществуващата морска инфраструктура.

Комисията приканва отрасъла да:

- разработи специална мрежа за заинтересованите страни в областта на морския туризъм, включително туроператорите.

3.4. Използване в максимална степен на финансирането от ЕС

Финансирането на планирането и изпълнението на проекти по многогодишната финансова рамка на ЕС за периода 2014—2020 г. и други инструменти на ЕС дава тласък на устойчивото развитие на сектора. Държавите членки и регионите се приканват да изготвят многогодишни национални и/или регионални стратегии за развитие на крайбрежния и морския туризъм и за осигуряване на съгласуваност със своите споразумения за партньорство и оперативните програми.

Европейски структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ)

Европейският фонд за регионално развитие (ЕФРР) може да съфинансира инвестициите в устойчив туризъм по различни тематични цели, свързани с научни изследвания и иновации, достъп до и използване на ИКТ, предприемачество, растеж и конкурентоспособност на МСП, енергийна ефективност и използване на енергия от възобновяеми източници, приспособяване към изменението на климата, развитие на културното и природното наследство или заетост и мобилност на работната сила. Инвестициите в инфраструктура се ограничават до малък по мащаби културен и

⁴⁰

Например в Споразумението за общо управление между Съвета на Европа и Комисията за насърчаване на културните и религиозните маршрути.

устойчив туризъм. По линия на ЕФРР по цел „Европейско териториално развитие“ могат да се насърчават обменът на добри практики, транснационалните мрежи и създаването на клъстери, съвместните стратегии за устойчив туризъм, културният обмен и трансграничната търговия.

Крайбрежният и морският туризъм може да се възползват също от различни нови фондове на ЕС чрез многосекторни проекти, насочени към иновации, например по приоритетна ос „Устойчиво и интегрирано градско развитие“ (в Европейския фонд за регионално развитие), в рамките на „Устойчиво развитие на зависими от риболова региони“ (в Европейския фонд за морско дело и рибарство) и съгласно политиката за развитие на селските райони (в Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони). Такива проекти могат да включват финансиране от Европейския социален фонд с цел предоставяне на подкрепа за разкриване на работни места, за професионално приспособяване, обучение и изграждане на капацитет.

Научни изследвания, иновации и конкурентоспособност

„Хоризонт 2020“ е финансовият инструмент, чрез който се изпълнява стратегията на ЕС за научноизследователска дейност и иновации за периода 2014—2020 г. „Синият“ растеж е идентифициран като една от приоритетните области. Планира се специална подкрепа за МСП, които желаят да разработват и да използват иновативни решения, включително в крайбрежния и морския туризъм.

Рамковата „Програма за конкурентоспособност на предприятията и за малките и средните предприятия“ (COSME) за периода 2014—2020 г. е насочена към повишаване на конкурентоспособността на МСП. Основните ѝ цели в областта на туризма включват повишаване на търсенето (особено през неактивния туристически сезон), диверсифициране на предлагането и на продуктите, подобряване на качеството, устойчивостта, уменията и иновациите, повишаване на социално-икономическите познания на сектора и популяризиране на Европа като набор от уникални и устойчиви дестинации с високо качество на туристическите услуги.

Образование, обучение и култура

Програмата „Творческа Европа“ (за периода 2014—2020 г.) предлага възможност за полезни взаимодействия с културния и природния туризъм, включително крайбрежното и морското наследство. Секторът може да извлече ползи от програмата „Еразъм +“ (за периода 2014—2020 г.) по отношение на пригодността за заетост, нови учебни програми за сектора и иновативни форми на професионално образование и обучение.

Финансиране във връзка с околната среда и изменението на климата; други източници на финансиране

През 2014 г. ще бъде подновено финансирането по програмата „LIFE+“, която се очаква да подкрепи целите на Стратегията на ЕС за биологичното разнообразие. Програмата е със значителен обхват за финансиране на иновативни проекти, свързани с крайбрежния

и морския туризъм, и може да оказва подкрепа и по отношение на ресурсната ефективност. Предложението за Седма програма на ЕС за действие за околната среда до 2020 г. и целите на ЕС за приспособяване към изменението на климата и смекчаване на последиците от него са насочени към инфраструктурни сектори като енергетиката и транспорта, но също и към специфични аспекти, свързани с крайбрежния и морския туризъм. В допълнение към това Европейската инвестиционна банка предоставя на МСП финансиране за инвестиции в туризма и/или регионите за сближаване.

Комисията ще:

14. разработи онлайн ръководство, съдържащо преглед на съществуващите основни възможности за финансиране за сектора (особено за МСП).

Комисията приканва държавите членки и регионите да:

- разработят и прилагат национални/регионални стратегии за крайбрежен и морски туризъм, както и проекти, които да бъдат включени в оперативните програми;
- се стремят към сътрудничество във връзка с горепосочените стратегии и към обмен на добри практики;
- използват ефикасно и ефективно наличните средства.

4. ИНТЕГРИРАНЕ НА ПОЛИТИКИТЕ НА ЕС, ОТНАСЯЩИ СЕ ЗА КРАЙБРЕЖНИЯ И МОРСКИЯ ТУРИЗЪМ

По-голямата част от европейските политики и икономически дейности пряко или косвено оказват въздействие върху крайбрежния и морския туризъм, който може да бъде движеща сила за икономически растеж.

Поради това Комисията ще гарантира, че крайбрежният и морският туризъм е интегриран в други политики на ЕС като осигуряване на достъп до интернет, устойчив транспорт, въпроси, свързани с безопасността, и свободното движение на работници. Също така ще бъдат разгледани междусекторни аспекти на политиката като опазване на околната среда, регионално развитие, обучение, защита на потребителите и политики за приспособяване към изменението на климата и смекчаване на последиците от него.

Освен това чрез макрорегионалните стратегии за Балтийско море, Атлантическия океан и Йонийско и Адриатическо море се насърчава силна икономика в областта на туризма и се координират средствата от ЕС и от други източници извън ЕС, което е от полза за всички. В бъдеще ще се проучват възможностите за свързване с европейската политика за съседство, „Черноморското взаимодействие“, стратегията на ЕС за региона на река Дунав и политиката за Северното измерение.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Крайбрежният и морският туризъм се нуждае от амбициозна политическа рамка. Комисията, държавите членки, регионалните и местните органи, отрасълът и

заинтересованите страни трябва да предприемат целенасочени действия в съответствие с политиките на ЕС, които имат въздействие върху този сектор.

Комисията ще следи редовно този процес с цел да гарантира изпълнението на действията. След това тя ще докладва на Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите и ще направи оценка на резултатите.